

Uluslararası Sosyal Araştırmalar Dergisi
The Journal of International Social Research
Cilt: 7 Sayı: 32 Volume: 7 Issue: 32
www.sosyalarastirmalar.com Issn: 1307-9581

HAVACILIK TEKNOLOJİLERİ VE YAŞAM BOYU ÖĞRENME *
AVIATION TECHNOLOGIES AND LIFELONG LEARNING

İbrahim Serkan ÖDEMİŞ **

Öz

Bu araştırmanın amacı havacılık teknolojileri alanında ön lisans düzeyinde eğitim gören öğrencilerin yaşam boyu öğrenme eğilimlerinin ne düzeyde olduğunu belirlemek ve bu eğilimlerin ön lisans programı, yabancı dil bilgi düzeyi ve orta öğretim programları (lise öğrenim kolları) değişkenleri açısından farklılık gösterip göstermediğini ortaya koymaktır. Tarama modelindeki araştırmanın evren örneklemini İzmir ilinde Uçak Teknolojileri, Elektronik Haberleşme ve Hava Trafik Kontrol ön lisans programlarında öğrenim gören öğrenciler oluşturmaktadır (n=179). Araştırmaya ilişkin veriler Coşkun (2009) tarafından geliştirilen "Yaşam Boyu Öğrenme Eğilimleri Ölçeği" aracılığı ile toplanmıştır. Verilerin çözümlenmesinde araştırma problemlerinin özelliklerine göre betimsel istatistikler (aritmetik ortalama, standart sapma) ve tek yönlü varyans analizi (ANOVA) istatistikleri kullanılmıştır. Araştırma sonuçlarına göre;

1. Havacılık teknolojileri alanında eğitim gören ön lisans düzeyindeki öğrenciler yaşam boyu öğrenme eğilimleri bakımından ileri düzeydedir.
2. Öğrencilerin yaşam boyu öğrenme eğilimleri ön lisans programı değişkenine göre Hava Trafik Kontrol ön lisans programında okuyan öğrencilerin lehine anlamlı farklılık göstermiştir.
3. Yabancı dil bilgi düzeyi değişkenine göre öğrencilerin yaşam boyu öğrenme eğilimleri ileri düzeyde yabancı dil bilgisine sahip olan öğrenciler lehine anlamlı farklılık göstermiştir.
4. Orta öğretim programları (lise öğrenim kolları) değişkenine göre öğrencilerin yaşam boyu öğrenme eğilimleri Anadolu Lisesi mezunu öğrencilerin lehine istatistiksel olarak anlamlı düzeyde farklılık göstermiştir.

Anahtar Kelimeler: Havacılık Teknolojileri, Yaşam Boyu Öğrenme, Yaşam Boyu Öğrenme Eğilimleri Ölçeği.

Abstract

The purpose of this study was to determine the level of undergraduate students' lifelong learning tendencies studying in aviation technologies field at college and whether these tendencies differ among these students depending on their associate degree programs, language proficiency level and high school programs. In this study, survey method and an attitude scale were used for data collection. The sample of this study consisted of 179 students enrolled at different associate degree programs of state colleges such as Aircraft Technologies, Electronic Communication and Air Traffic Control in İzmir province. Data

* Bu makale, 22-24 Kasım 2013 tarihlerinde Konya'da Necmettin Erbakan Üniversitesi Ahmet Keleşoğlu Eğitim Fakültesi'nde gerçekleştirilmiş olan "Uluslararası Eğitimde Değişim ve Yeni Yönelimler Sempozyumu"nda bildiri olarak sunulmuştur.

** Hava Öğretmen Yüzbaşı, İzmir Hava Astsubay Meslek Yüksekokulu.

was gathered through “Lifelong Learning Attitude Scale” developed by Coskun (2009). In the study, descriptive statistics (arithmetic means and standard deviation) and one-way ANOVA were used to analyze the data according to research questions. According to the results of the study;

1. Undergraduate students studying in aviation technologies field at associate degree programs of colleges had a high level of lifelong learning tendency.

2. In terms of associate degree program variable, there was a significant difference among the scores of Lifelong Learning Tendency Scale of the students in favor of Air Traffic Control program.

3. In terms of language proficiency level variable, there was a significant difference among the scores of Lifelong Learning Tendency Scale of the students in favor of high level language proficiency.

4. In terms of high school program variable, there was a significant difference among the scores of Lifelong Learning Tendency Scale of the students in favor of Anadolu high school graduates.

Keywords: Aviation Technologies, Lifelong Learning, Lifelong Learning Tendency Scale.

Giriş

Tarih boyunca toplumlar gelişen teknolojiye etkilenmiş ve ona ayak uydurmak zorunda olmuştur. Toplumları oluşturan bireyler günlük yaşamlarını devam ettirirken ve içinde buldukları toplumda belirli görevleri yerine getirirken sürekli öğrenme eğilimi içerisinde olmuştur. Farkında olalım veya olmayalım yaşamımız bir öğrenme sarmalı içerisinde geçmektedir. Toplum bilimi ve yönetim felsefesi açısından önemli olan ise bu süreci istedik bir yöne çevirebilmektir. Asırlar boyunca toplumlar, “kendini geliştiren” ve “yaşam boyu öğrenme” becerilerine sahip bireylere ihtiyaç duymuştur (Soran, Akkoyunlu ve Kavak, 2006). Toplumlar için ayakta kalabilmenin ve kendini gelecek nesillere taşıyabilmenin tek yolu öğrenen bireylere sahip olmaktan geçmektedir. Bu durum, kendini tanıyan, bireysel ve toplumsal gelişmeye önem veren, karşısındakini anlamaya çalışan, araştıran ve eleştirel düşünme gücüne sahip bireyler olarak toplumda yer almayı gerektirmektedir. Tüm bu özellikler öğrenmenin ön planda olduğu ve bu durumun yaşam boyu sürdürülebildiği bir olguyu yani “yaşam boyu öğrenmeyi” ön plana çıkarmaktadır. Uluslararası düzeyde konuya verilen önem Birleşmiş Milletler Eğitim, Bilim ve Kültür Örgütü (UNESCO) tarafından 1996 yılında “yaşam boyu öğrenme” hedeflerinin belirlenmesi ve yine 1996 yılının Avrupa Birliği tarafından “yaşam boyu öğrenme” yılı ilan edilmesi ile daha da belirginleşmiştir (Murphy,1999). Yaşam boyu öğrenme yılı ile üç ana başlık vurgulanmıştır: (1) yaşam boyu öğrenmeyi özendirme (2) yaşam boyu öğrenmeyi tüm yönleri ile açıklamak (3) Avrupa’da yaşayan tüm bireyler için yaşam boyu öğrenmenin gerçekleştirilebilirliğini tartışmak (Akbaş ve Özdemir, 2002). Yaşam boyu öğrenme ile öğrenmeyi sınıf ortamının dışına taşımak, bireylerin kendilerini geliştirmesi ve toplumsal kalkınmaya katkı sağlamaları için imkânlar sağlamak, bilginin üretilmesi ve paylaşılması için çeşitli organizasyonlar düzenlemek ve öğrenmekten zevk alan bireylerden oluşan bir toplum inşa etmek amaçlanmaktadır. Yaşam boyu öğrenme örgün ve yaygın eğitim süreçlerinde gerçekleşen öğrenme pratiklerini kapsamaktadır. Yaşam boyu öğrenme, örgün eğitimin bir alternatifi değil, örgün eğitimde eksik ve yetersiz kalan verilerin sonradan tamamlanması veya daha önce keşfedilmemiş yeteneklerin keşfedilmesi olarak görülebilir (Göksan, Uzundurukan ve Keskin, 2009).

Yaşam Boyu Öğrenme Programları

Öğrenen bireylerden oluşan bir toplumun yüksek bir refah seviyesine ulaşmasının daha kolay olduğunu kavrayan Avrupa Birliği ülkeleri bu konuya büyük önem vermişlerdir. Bu amaçla oluşturulan Yaşam Boyu Öğrenme Programı bireylerin, kurum ve kuruluşların hangi seviyede ve nerede olurlarsa olsunlar Avrupa çapında kendilerini geliştirmeye teşvik edici,

eğitici ve öğretici faaliyetlere katılmalarını ve projeler geliştirmelerini sağlayan bir Avrupa Birliği topluluk programıdır. Yaşam Boyu Öğrenme Programı'nın genel amacı; yaşam boyu öğrenme yoluyla ileri bir bilgi toplumu meydana getirmek, daha çok ve daha iyi iş imkânı sağlamak, toplumsal birlikteliği artırmak amacıyla Avrupa içindeki eğitim ve öğretim sistemleri arasında karşılıklı değişim, işbirliği ve hareketliliği güçlendirmektir. Yaşam Boyu Öğrenme Programları okul öncesinden, üniversite eğitimine, mesleki eğitimden, yetişkin eğitimine kadar hayatın her anındaki eğitimi kapsayacak şekilde yapılandırılmış Comenius (Okul Eğitimi), Erasmus (Yüksek Öğretim), Leonardo da Vinci (Mesleki Eğitim) ve Grundtvig (Yetişkin Eğitimi) isimli dört sektörel alt programdan oluşmaktadır. (Hayatboyu Öğrenme Programı, 2013)

Havacılık Teknolojileri ve Yaşam Boyu Öğrenme

Küreselleşme ile birlikte bilim ve teknolojideki gelişmeler günümüz toplumlarının ihtiyaç duyduğu insan gücü profilini belirleyen temel etmenler olmuştur. Yaşam boyu öğrenme tanımlarına bakıldığında, genellikle değişen bilginin niteliğine ayak uydurabilecek rekabetçi bireyin yetiştirilmesi fikri öne çıkmaktadır (Çoşkun ve Demirel, 2012). Bilginin yalnızca basılı formatta üretildiği ve paylaşıldığı geçmiş zamanlarda bireylerin bilgiye ulaşmaları için okuma, yazma, dinleme ve konuşma gibi temel becerilere sahip olması yeterli olmuştur. Ancak teknolojide yaşanan gelişmeler, gerek bilginin üretiminde, gerekse üretilen bu bilginin elde edilmesi, kullanılması ve paylaşımında farklı becerilerin kazanılmasını zorunlu kılmıştır (Polat, 2006). Geleceğin ihtiyaçlarına yanıt verebilen bireyler yetiştirebilmek için tüm eğitim kurumlarında bilgi teknolojileri alanındaki hızlı değişimleri takip edebilecek ve kendini sürekli geliştirecek becerilerin bireylere kazandırılması gerekmektedir.

Türkiye'de asıl iş konusu havacılık olan şirketler; Türk Havacılık ve Uzay Sanayii A.Ş. (TUSAŞ), TUSAŞ Motor Sanayii A.Ş. (TEI), Roket Sanayii ve Ticaret A.Ş. (ROKETSAN) ve Elmadağ Roket Sanayii A.Ş. (ELROKSAN)'dir. Ayrıca, Hava Kuvvetleri Komutanlığı'na bağlı Ankara, Eskişehir ve Kayseri'deki Hava İkmal Bakım Merkezleri, Kara Kuvvetleri Komutanlığına bağlı 901. Hava Aracı Ana Depo ve Fabrika Komutanlığı, Türk Hava Yolları ve Türk Hava Kurumu da havacılık konusunda büyük oranda uzmanlık birikimi olan kuruluşlardır. Hava araçlarında kullanılan güdüm kontrol elektroniği üzerinde çalışmalar yapan Askeri Elektronik Sanayii (ASELSAN) ve onun bir kuruluşu olan Mikrodalga Elektronik Sistemler Sanayi ve Ticaret A.Ş. (MIKES) gibi kuruluşlar da Türkiye'de havacılık konusunda çalışmalar yapmaktadır. Günümüzde ülkeler ulusal ve uluslararası alanda gücünü ekonomik güç, bilgi gücü ve askeri güçten almaktadır. Havacılık gibi ekonomik güç, bilgi gücü ve askeri gücü içinde barındıran alanlara ilişkin öncelikli teknolojilerin geliştirilmesi ve uzun vadeli çalışmaların başarılmasında uygun insan gücünün yetiştirilmesi önemli bir yer tutmaktadır (Kök, 2013).

Havacılığın Türkiye'de gelişebilmesi amacıyla Türkiye Bilimsel ve Teknolojik Araştırma Kurumu (TÜBİTAK) tarafından Aerodinamik Enstitüsü kurma çalışmaları başlatılmış olup roket sanayinde ise ROKETSAN ve ELROKSAN gibi kuruluşların ürün geliştirmek, üretmek ve Türk Silahlı Kuvvetleri ile yurt dışı alıcıların hizmetine sunmak amacıyla yaptıkları çalışmalar ön plana çıkmaktadır. Türkiye'de Hava Kuvvetleri Komutanlığı'na bağlı bulunan Hava İkmal Bakım Merkezleri'nde de havacılık alanında önemli çalışmalar yapılmaktadır. Türk Silahlı Kuvvetleri envanterinde bulunan yüksek teknolojik sistemlerin bakım, onarım ve modernizasyonu yapılarak havacılık teknolojisi alanında bilgi birikimi ve mühendislik yeteneğinin geliştirilmesi sağlanmaktadır. Hava İkmal Bakım Merkezleri'nde bu amaçla yapılan olumlu çalışmaların planlı bir biçimde genişletilmesi ve havacılık alanındaki diğer yurtiçi sanayi kuruluşlarıyla yapılacak işbirliğinin desteklenmesi bu alanda istihdam edilecek yetişmiş insan gücü ile doğru orantılıdır (Kök, 2013).

Araştırmanın Amacı

Araştırmanın en önemli amacı havacılık teknolojileri alanında ön lisans düzeyinde eğitim gören öğrencilerin yaşam boyu öğrenme eğilimleri konusunda bir durum tespiti yapmaktır. Ülkemizde havacılık alanında eğitim veren askeri ve sivil meslek yüksek okullarında yer alan ön lisans programları yaygınlık kazanmaya başlamıştır. Öğretim programlarının geliştirilmesi sürecinde ihtiyaç analizinin yapılması ve öğrenci profilinin belirlenmesi önemli bir basamağı

teşkil etmektedir. Lisans ve ön lisans düzeyindeki eğitimlerde öğrencilerin kendi başına öğrenme, araştırma yapma, sorgulama, farklı alanlara yönelebilmeye ve bilgiyi paylaşabilme becerileri kazanması büyük önem taşımaktadır. Bu düzeyde öğrenim gören öğrencilerde yaşam boyu öğrenme eğilimlerinin ne düzeyde olduğunun tespiti ve gelişimin takip edilmesi eğitim kurumlarına politika geliştirme sürecinde yön verecektir.

Yöntem

Bu çalışmada mevcut durumun ne olduğunu ortaya koymayı sağlayan tarama metodu kullanılmıştır. Tarama metodu, mevcut bir durumu var olduğu şekilde betimlemeyi amaçlayan araştırma yöntemidir (Karasar, 2005). Bu amaçla aşağıdaki problemlere cevap aranmıştır:

1. Havacılık teknolojileri ile ilgili ön lisans programlarında okuyan öğrencilerin yaşam boyu öğrenme eğilimleri ne düzeydedir?
2. Havacılık teknolojileri ile ilgili ön lisans programlarında okuyan öğrencilerin yaşam boyu öğrenme eğilimleri ön lisans programlarına,
3. Havacılık teknolojileri ile ilgili ön lisans programlarında okuyan öğrencilerin yaşam boyu öğrenme eğilimleri yabancı dil bilgi düzeylerine,
4. Havacılık teknolojileri ile ilgili ön lisans programlarında okuyan öğrencilerin yaşam boyu öğrenme eğilimleri orta öğretim programlarına (lise öğrenim kolları) göre farklılık göstermekte midir?

Evren ve Örneklem

Bu çalışmada amaçlı örnekleme yöntemlerinden kolay ulaşılabilir durum örnekleme kullanılmıştır. Bu yöntemin seçilmesinde çalışmaya hız ve pratiklik kazandırma düşüncesi vardır. Çalışmanın evrenini İzmir ilinde Uçak Teknolojisi, Elektronik Haberleşme ve Hava Trafik Kontrol gibi havacılık teknolojileri alanındaki ön lisans programlarında okuyan öğrenciler oluşturmaktadır (N=536). Çalışmanın örneklemini 2012-2013 Eğitim-Öğretim Yılında Uçak Teknolojisi (n=84), Elektronik Haberleşme (n=75) ve Hava Trafik Kontrol (n=20) ön lisans programlarında okuyan toplam 179 öğrenci oluşturmaktadır.

Veri Toplama Aracı ve Analiz

Çalışmada verileri toplamak amacıyla Coşkun (2009) tarafından 6'lı Likert ölçek olarak geliştirilen 27 maddelik "Yaşam Boyu Öğrenme Eğilimleri Ölçeği", çalışmacının kendisinden izin alınarak kullanılmıştır. Öğrencilere 27 maddelik "Yaşam Boyu Öğrenme Eğilimleri Ölçeği" ile birlikte çalışmacı tarafından geliştirilen ve ön lisans programını, yabancı dil bilgi düzeyini ve lise öğrenim kollarını belirlemeye yönelik kişisel bilgi formu uygulanmıştır. Uygulama sonucunda elde edilen veriler, SPSS 20.0 paket programı kullanılarak analiz edilmiştir. Veri analizi sürecinde çalışma kapsamında yer alan yapıyı daha iyi belirlemek için açımlayıcı faktör analizi yapılmıştır. Yapılan faktör analizi sonucunda ölçeğin 27 maddesinin faktör yükü .30 ve yukarı olan 4 (dört) alt boyuta sahip olduğu ortaya çıkmıştır. Faktör yükleri birbirine yakın olan Madde 23 ölçekten çıkarılmıştır. Tespit edilen faktörlerden birinci faktör "güdülenme" boyutunu (12 madde), ikinci faktör "sebat" boyutunu (8 madde), üçüncü faktör "merak yoksunluğu" boyutunu (4 madde) ve dördüncü faktör "öğrenmeyi düzenlemede yoksunluk" boyutunu (2 madde) açıklamaktadır. Belirlenen 4 (dört) alt boyutun toplam varyansın % 59,24'ünü açıkladığı görülmektedir. Ölçeğe ait bu alt boyutlar alan yazında önceden yapılmış olan çalışmalarla benzerlik göstermektedir (Coşkun ve Demirel, 2009; Crick, Broadfoot ve Claxton, 2004; Harpe ve Radloff 2001). Yapılan çalışmada KMO değeri ,908 Bartlett değeri ise ,00 düzeyinde bulunmuştur. Bu değerlere bakılarak mevcut maddelerin faktör analizi için mükemmel bir yapıda ve Bartlett sonucunda ise evrendeki dağılımın normal olduğu söylenebilir.

Yapılan çalışmada yaşam boyu öğrenme eğilimleri ölçeğinin Cronbach Alpha güvenirlik katsayısı 0,927 olarak tespit edilmiştir. Öğrencilerin yaşam boyu öğrenme eğilimlerinin belirlenmesinde toplam ortalama puanlar ve standart sapmalar ile ölçekten alınabilecek minimum, orta ve maksimum puanlar ölçüt olarak alınmıştır. Çalışmada olumlu ve olumsuz maddeler bulunmaktadır, olumsuz maddeler ters kodlama yapılarak analiz edilmiştir. Çalışmada başlangıç noktası 1 olarak alındığında orta değer 3,5 olarak kabul edilmiştir. Bu çalışmada genel ortalama ölçekten alınabilecek en düşük puan (26x1) 26, ortanca puan (26x3,5) 91, en yüksek puan ise (26x6) 156 olarak belirlenmiştir. Yaşam boyu

öğrenme ölçeğinden elde edilen ortalama puanlar öğrencilerin ön lisans programları, yabancı dil bilgi düzeyleri ve lise öğrenim kolları değişkenlerine göre tek yönlü varyans (ANOVA) istatistikî yöntemi ile analiz edilmiştir.

Bulgular

Birinci Alt Probleme İlişkin Bulgular

Araştırmanın birinci alt problemi "Havacılık teknolojileri ile ilgili ön lisans programlarında okuyan öğrencilerin yaşam boyu öğrenme eğilimleri ne düzeydedir? sorusuna ilişkin sonuçlar elde etmeye yöneliktir. Bu amaçla öncelikle öğrencilerin yaşam boyu öğrenme eğilimlerine ilişkin genel betimsel bulgular, daha sonra yaşam boyu öğrenme eğilimlerini oluşturan güdülenme, sebat, merak yoksunluğu ve öğrenmeyi düzenleme yoksunluğu boyutlarına ilişkin madde bazında bulgular verilmiştir. Tablo 1'de yaşam boyu öğrenme eğilimleri ölçeğine ilişkin maksimum ve minimum puanlar ile ortalama ve standart sapma puanları yer almaktadır.

Tablo 1: Öğrencilerin Yaşam Boyu Öğrenme Eğilimlerine İlişkin Puanların Aritmetik Ortalama Ve Standart Sapmaları

Değişkenler	n	Min.	Max.	X	SS
Ölçeğin Tümü	179	51	156	125,27	20,741
1. Alt boyut: Güdülenme	179	23	72	61,56	8,236
2. Alt boyut: Sebat	179	8	48	35,49	9,676
3. Alt boyut: Merak yoksunluğu	179	5	24	19,31	4,828
4. Alt boyut: Öğrenmeyi düzenlemede yoksunluk	179	2	12	8,92	2,771

Bu araştırmanın temel sorusu; havacılık teknolojileri alanında ön lisans düzeyinde eğitim alan öğrencilerin yaşam boyu öğrenme eğilimlerinin ne düzeyde olduğunu belirlemektir. Elde edilen bulgulara göre öğrencilerin yaşam boyu öğrenme eğilimleri en düşük (Min.=51) puan, en yüksek (Max.=156) puan ve ortalama (X=125,27) puan düzeyindedir. Havacılık teknolojileri alanında eğitim alan öğrencilerin yaşam boyu öğrenme eğilimleri ölçeğinden aldıkları puanların ölçek ortanca puanının (91) üzerinde olduğu görülmektedir. Buna göre öğrencilerin yaşam boyu öğrenme eğilimlerinin yüksek olduğu söylenebilir. Ölçeğin alt boyutlarına ilişkin bulgular incelendiğinde; "güdülenme" alt boyutunun ortalamasının (X=61,56), "sebat" alt boyutunun ortalamasının (X=35,49), "merak yoksunluğu" alt boyutunun (X=19,31) ve "öğrenmeyi düzenlemede yoksunluk" alt boyutunun ortalamasının (X=8,92) olduğu görülmektedir.

Güdülenme alt boyutuna ait elde edilen ortalama puanın (X=61,56) bu alt boyutun ortanca puanının (12x3,5=42) üzerinde olduğu görülmektedir. Havacılık teknolojileri alanında ön lisans düzeyinde eğitim alan öğrencilerin öğrenmeye yönelik motivasyonlarının yüksek olduğu söylenebilir. Başat olan maddeler; "Yeterli maddi olanaklara sahip olsam da, kişisel gelişimim için yeni bilgi ve beceriler kazanmaya devam ederim." (Md.4, X=5,59) "Hayattaki öncelikli hedeflerimden birisi de sürekli yeni bilgi ve beceriler kazanarak kişisel gelişimimi sağlamaktır." (Md.3, X=5,45), öğrencilerin maddi olanaklara bakmaksızın sürekli olarak yeni bilginin peşinde olduklarını göstermektedir.

Sebat alt boyutuna ilişkin bulgular incelendiğinde, bu boyutun ortalama puanının (X=35,49) alt boyutun ortanca puanının (8x3,5=28) üzerinde olduğu görülmektedir. "Zorunlu olmadıkça sadece yeni şeyler öğreneceğim diye kurs ve seminerlere katılmanın bana zaman kaybettireceğini düşünürüm." (Md.22, X=4,93) olumsuz maddesi ters kodlama ile analiz edilmiş ve "sebat" alt boyutunda başat madde olarak ön plana çıkmıştır. Öğrenciler zorunluluk dışında da öğrenme ortamlarına katıldıklarını ifade etmişlerdir. "Kişisel gelişimim için harcayacağım zamanı sevdiğimle birlikte geçirmeyi tercih ederim." (Md.20, X=3,89) olumsuz maddesi ters kodlama ile analiz edilerek en düşük ortalama puanı almış ve öğrencilerin sevdikleri ile zaman geçirme ile öğrenmeye zaman ayırma konusunda kararsız kaldıkları görülmüştür.

Merak yoksunluğu boyutuna ilişkin bulgular incelendiğinde, bu boyutun ortalama puanının (X=19,31) alt boyutun ortanca puanının (4x3,5=14) üzerinde olduğu görülmektedir. "Zorunlu haller dışında mesleğimle ilgili bilgi kaynaklarını (kitap, internet vb) kullanmam." (Md.16, X=5,15) "Çevremdekilerin öğrenme sürecime yapacakları katkıları önemsemem." (Md.15, X=5,10)

olumsuz maddeleri ters kodlama ile analiz edilmiş ve öğrencilerin öğrenmeye açık ve çevresine karşı duyarlı olduğu görülmüştür.

Öğrenmeyi düzenlemede yoksunluk boyutuna ilişkin bulgular incelendiğinde, bu boyutun ortalama puanının ($X=8,92$) alt boyutun ortanca puanının ($2 \times 3,5=7$) üzerinde olduğu görülmektedir. Öğrenmeyi düzenlemeye yönelik maddeler; “Öğrendiklerimle ilgili olarak kendi kendimi değerlendirmem yeni konuları öğrenmeme engel olur.” (Md.18, $X=4,60$) “Mesleğimle ilgili yeni karşılaştığım bir bilgi veya beceriyi öğrenmekte zorlanacağımı düşünüyorum.” (Md.17, $X=4,33$) incelendiğinde öğrencilerin yeni öğrenecekleri konulara yönelik öz güven ve öz yeterliğe sahip oldukları düşünülmektedir.

İkinci Alt Probleme İlişkin Bulgular

Araştırmanın ikinci alt problemi “Havacılık teknolojileri ile ilgili ön lisans programlarında okuyan öğrencilerin yaşam boyu öğrenme eğilimleri ön lisans programlarına göre farklılık göstermekte midir?” sorusuna cevap aramak olarak belirlenmiştir. Tablo 2’de öğrencilerin ön lisans programları değişkenine göre istatistikî betimsel bilgiler ile yapılan ANOVA (tek yönlü varyans) analiz sonuçları bulunmaktadır. Havacılık teknolojileri alanındaki ön lisans programı değişkenine göre öğrencilerin yaşam boyu öğrenme eğilimleri arasında istatistiksel olarak anlamlı bir fark bulunmaktadır ($F=3,582$, $p=.030$).

Tablo 2: Öğrencilerin Yaşam Boyu Öğrenme Eğilimlerinin Ön Lisans Programlarına Göre Farklılığına İlişkin Bulgular

Değişkenler	n	X	SS	F	P
Uçak Teknolojisi Ön Lisans Programı	84	123,51	19,545		
Elektronik Haberleşme Ön Lisans Programı	75	124,18	22,803	3,582	,030
Hava Trafik Kontrol Ön Lisans Programı	20	136,77	13,372		
Toplam	179	125,27	20,741		

$p<.05$

Üçüncü Alt Probleme İlişkin Bulgular

Araştırmanın üçüncü alt problemi “Havacılık teknolojileri ile ilgili ön lisans programlarında okuyan öğrencilerin yaşam boyu öğrenme eğilimleri yabancı dil bilgi düzeylerine göre farklılık göstermekte midir?” sorusuna cevap aramak olarak belirlenmiştir. Tablo 3’de öğrencilerin seviye tespit sınav sonuçları dikkate alınarak yabancı dil bilgi düzeyi değişkenine göre istatistikî betimsel bilgiler ile yapılan ANOVA (tek yönlü varyans) analiz sonuçları bulunmaktadır. Öğrencilerin yabancı dil bilgi düzeyleri ile yaşam boyu öğrenme eğilimleri arasında anlamlı bir fark bulunmaktadır ($F=11,209$, $p<.000$).

Tablo 3: Öğrencilerin Yaşam Boyu Öğrenme Eğilimlerinin Yabancı Dil Bilgi Düzeyine Göre Farklılığına İlişkin Bulgular

Değişkenler	n	X	SS	F	P
Başlangıç Düzeyi (20-39 puan)	89	118,53	23,180		
Orta Düzey (40-59 puan)	84	131,25	15,558	11,209	,000
İleri Düzey (60-80 puan)	6	141,65	10,480		
Toplam	179	125,27	20,741		

$p<.05$

Dördüncü Alt Probleme İlişkin Bulgular

Araştırmanın dördüncü alt problemi “Havacılık teknolojileri ile ilgili ön lisans programlarında okuyan öğrencilerin yaşam boyu öğrenme eğilimleri lise öğrenim kollarına göre farklılık göstermekte midir?” sorusuna cevap aramak olarak belirlenmiştir. Tablo 4’de öğrencilerin lise öğrenim kolları değişkenine göre istatistikî betimsel bilgiler ile yapılan ANOVA (tek yönlü varyans) analiz sonuçları bulunmaktadır. Öğrencilerin lise öğrenim kolları değişkenine göre yaşam boyu öğrenme eğilimlerinin farklılık gösterdiği görülmektedir ($F=3,620$, $p<.029$).

Tablo 4: Öğrencilerin Yaşam Boyu Öğrenme Eğilimlerinin Lise Öğrenim Kollarına Göre Farklılığına İlişkin Bulgular

Değişkenler	n	X	SS	F	P
Genel/Düz Liseler	86	122,52	22,423		
Anadolu Lisesi	33	133,70	15,017	3,620	,029
Meslek Lisesi	60	124,59	19,999		
Toplam	179	125,27	20,741		

$p<.05$

Sonuç

Havacılık teknolojileri alanında ön lisans düzeyinde eğitim gören öğrencilerin yaşam boyu öğrenme eğilimlerini belirlemeye yönelik yapılan bu çalışmada, öğrencilerin yaşam boyu öğrenme eğilimlerinin yüksek düzeyde olduğu görülmektedir ($X=125,27$). Havacılık teknolojileri sürekli ve hızlı bir değişim gösteren bir alanı temsil etmektedir. Ülkemizde de havacılık ve uzay gücü alanında yatırımlar hız kazanmış ve bu durum öğrencilerimizin ilgisini çekmeye başlamıştır. Uçak Teknolojileri, Elektronik Haberleşme ve Hava Trafik Kontrol gibi ön lisans programlarında okutulan dersler öğrencilerimize önceki eğitimlerinde görmedikleri konuları sunmakta ve öğrencilerin ilgisini çekmektedir. Bireylerin hızla gelişen bilgi dünyası ile entegrasyonu ve bu dünyada yer edinebilmeleri yaşam boyu öğrenme becerileri ve bilgi donanımlarını sürekli artırmaları ile mümkün olmaktadır (Yurdabakan, 2002). Havacılık teknolojilerinin öğrencilerin bu ihtiyacı fazlasıyla hissettikleri bir alanı oluşturduğu söylenebilir. Elde edilen bulgular, yaşam boyu öğrenme tanımı içerisinde yer alan; öğrenmeyi ön planda tutan, kendini ve karşısındakini anlamaya çalışarak bireysel ve toplumsal gelişmeye yön veren bireyler yetiştirme olgusunun havacılık teknolojileri alanındaki eğitimlerde öğrenciler tarafından benimsendiğini göstermektedir. Uçak Teknolojileri ve Hava Trafik Kontrol gibi ön lisans programlarındaki birçok dersin öğrencilerin ilgisini çektiği dikkate alınacak olursa, keşfedilmemiş yeteneklerin keşfedilmesi olarak görülen (Göksan, Uzundurukan ve Keskin, 2009) yaşam boyu öğrenme eğilimlerinin bu alanlarda eğitim alan öğrencilerde yüksek düzeyde olduğu görülmektedir. Eğitim yöneticilerinin ve öğretim programı geliştiren uzmanların bu konudaki çalışmaların bulgularını dikkate almalarının, ihtiyaca yönelik program çıktılarının belirlenmesine katkı sağlayacağı değerlendirilmektedir.

Öğrencilerin ölçeğin dört alt boyutuna ilişkin ortalama puanları (güdülenme $X=61,56$; sebat $X=35,49$; merak yoksunluğu $X=19,31$; öğrenmeyi düzenlemede yoksunluk $X=8,92$) ortanca puanların oldukça üzerindedir. Yaşam boyu öğrenme eğilimlerine sahip öğrencilerin bilgi edinme ve öğrenmeye yönelik özel beceriler geliştirmeleri ve yeni yaklaşımlara sahip olmaları gerektiği ifade edilmektedir (Boynak, 2004). Havacılık teknolojileri de sürekli yeniliğe açık bir alan olması itibarı ile öğrencilerin öğrenmeye yönelik motivasyon ve merakını artırarak ilgilerini sürekli canlı tutmaktadır. Bu nedenle, bu alandaki eğitimlerde öğrencilerin bu tutumlarını muhafaza ederek geliştirmelerine yardımcı olacak eğitim yardımcıları ve laboratuvar imkânlarının sağlanması büyük önem arz etmektedir. Eğitimcilerin öğrenmeye istekli ve öğrenme sorumluluğuna sahip öğrencilerin farkında olması, eğitim programlarının başarısı açısından oldukça önemlidir. Eğitim kurumlarında yaşam boyu öğrenme eğilimlerine yönelik ölçeklerden faydalanılarak öğrencilerin gelişimi takip edilmeli, öğrencilerin ilgi ve ihtiyaçlarına yönelik eğitim materyalleri ve uygulamaları eğitim ortamına aktarılmalıdır.

Öğrencilerin ön lisans programları değişkenine göre yaşam boyu öğrenme eğilimleri incelendiğinde, Hava Trafik Kontrol ön lisans programında okuyan öğrencilerin daha yüksek bir ortalamaya sahip oldukları görülmektedir (Uçak Teknolojileri $X=123,51$; Elektronik Haberleşme $X=124,18$; Hava Trafik Kontrol $X=136,77$). Bu ön lisan programının uçuş ile yakından ilgili olması, pilotlarla yakın temas halinde olmaları ve uçuşun güvenli bir şekilde gerçekleşmesinde mezunların önemli görevler üstlenmeleri öğrencilerin güdülenme ve merak duygularını artırdığı söylenebilir. Araştırmaya dâhil olan bütün ön lisans programlarının ortalamalarının ölçeğin ortanca puanının (91) oldukça üzerinde olduğu dikkate alındığında, bu alanlarda okuyan öğrencilerin öğrenmeye yönelik ilgilerinin yüksek olduğu görülmektedir. Hava Trafik Kontrol ön lisans programı ise; uçuş öncesi ve sonrası ile ilgili olan Uçak Teknolojisi ve Elektronik Haberleşme programları derslerinden farklı olarak, uçuş esnasındaki hava şartları, pist durumu, uçakta yaşanan aksaklıklar ve diğer güvenli uçuş şartları gibi aktif uçuş bilgilerini içermektedir. Bu derslerin, öğrencileri öğrenmeye ve çalıştıkları alanda kendilerini geliştirmeye daha fazla motive ettiği görülmektedir.

Yabancı dil bilgi düzeyi değişkeni dikkate alındığında, yabancı dil bilgi düzeyi ilerledikçe yaşam boyu öğrenme eğilimlerinin de arttığı görülmektedir. Havacılık teknolojileri yabancı dil ile yakından ilgilidir. Havacılık dilinde İngilizce ön plana çıkmakta ve bu alandaki gelişmeleri takip edebilmek yabancı dil bilgisi ile mümkün olabilmektedir. Özellikle Hava Trafik Kontrol ön lisans programı İngilizce konuşmaları içermektedir. Ayrıca alan yazında da İngilizce

hâkimdir. İleri düzeye İngilizce bilgisine sahip öğrencilerin daha yüksek bir güdülenme ve merak düzeyine sahip oldukları söylenebilir. Bu kapsamda, havacılık teknolojileri alanında eğitim veren kurumların öğrencilerin mesleki bilgilerini geliştirmelerine yardımcı olacak yabancı dil eğitim programları geliştirmelerinin yararlı olacağı değerlendirilmektedir.

Öğrencilerimizin başarılarını etkileyen bir diğer önemli değişken ise ön bilgileridir. Öğrencilerin lise öğrenim kollarının yaşam boyu öğrenme becerileri üzerindeki etkisi incelendiğinde, Anadolu Lisesi mezunlarının daha yüksek bir ortalama puana sahip oldukları görülmektedir (Anadolu Lisesi $X=122,52$; Genel/Düz Liseler $X=133,70$; Meslek Lisesi $X=124,59$). Anadolu Liseleri diğer liselerden daha yüksek puan ile öğrenci almaktadır. Anadolu Lisesi mezunu öğrencilerin ön bilgilerinin de etkisi ile öğrenmeye daha fazla istekli oldukları, merak duygularının yüksek olduğu ve öğrenme yaşantılarını düzenleme konusunda sıkıntı yaşamadıkları söylenebilir. Milli Eğitim Bakanlığı (MEB), tarafından 2010 yılında kademeli olarak başlatılan genel liselerin Anadolu liselerine dönüştürülmesi süreci ile birlikte bu sonuçların değişebileceği düşünülmektedir. Genel ve düz liselerin altyapı ve imkânlar açısından mevcut Anadolu liseleri ile aynı düzeye ulaşması zaman alacaktır. Lise kademesinde verilen eğitimlerde öğrencileri mesleğe yönlendiren ve öğrenmeyi öğrenen bireyler yetiştiren eğitim programlarına ağırlık verilmelidir. Crowther (2004) yaşam boyu öğrenen öğrencilerin sürekli bir öğrenme isteği içerisinde olması gerektiğini vurgulamakta ve öğrenmenin sorumluluğunun öğrenende olduğunu ifade etmektedir.

Öneriler

Havacılık teknolojileri alanında ön lisans programlarındaki öğrencilerle ilgili yapılan bu çalışma, yabancı dil bilgisinin ve ön bilgilerin yaşam boyu öğrenme üzerinde etkili olduğunu ortaya koymaktadır. Ön lisans düzeyinde verilen eğitimlerin meslek kazandırmaya ve üretim sektörüne tekniker yetiştirmeye yönelik olduğu göz önünde bulundurulduğunda, iyi bir yabancı dil bilgisi kazandırılması yaşam boyu öğrenen bireyler yetiştirmeye katkı sağlayacaktır. Lise öğrenim kolları değişkeni dikkate alındığında ise, lise seviyesinde verilen eğitimlerin kalitesinin artırılması ön lisans programlarına kayıt yaptıran öğrencilerin ön bilgilerini artıracak ve öğrenme motivasyonuna olumlu katkılar sağlayacaktır.

KAYNAKÇA

- ALBAŞ, Oktay ve ÖZDEMİR, S. Mehmet (2001). "Avrupa Birliğinde yaşam boyu öğrenme". *Milli Eğitim Dergisi*, s. 155-156.
- BOYNAK, Ferdi (2004). "Bilgisayar destekli devre tasarımları dersi uygulaması". *The Turkish Online Journal of Educational Technology - TOJET*, S. 3 (1), s. 9.
- COŞKUN, Y.Diker (2009). *Üniversite öğrencilerinin yaşam boyu öğrenme eğilimlerinin bazı değişkenler açısından incelenmesi*. Yayımlanmamış Doktora Tezi, Ankara: Hacettepe Üniversitesi Sosyal Bilimler Enstitüsü.
- COŞKUN, Y.Diker. ve DEMİREL, Melek (2012). "Üniversite öğrencilerinin yaşam boyu öğrenme eğilimleri". *Hacettepe Eğitim Fakültesi Dergisi*, S. 42, s. 108-120.
- CRICK, Deakin, BROADFOOT, Patricia ve CLAXTON, Guy (2004). "Developing an effective lifelong learning inventory: The ELLI Project". *Assessment in Education*, S. 11 (3).
- CROWTHER, Jim (2004). "In and against lifelong learning: Flexibility and the corrosion of character." *International Journal of Lifelong Education*, S. 23 (2), s. 125-136.
- DE LA HARPE, Barbara ve RADLOFF, Alex (2000). "Informed teachers and learners: The importance of assessing the characteristics needed for lifelong learning". *Studies in Continuing Education*, S. 22 (2), ss. 169-182.
- GÖKSAN, T.Selçuk, UZUNDURUKAN, Soner ve KESKİN N.Sıdika (2009). *Yaşam boyu öğrenme ve Avrupa Birliği'nin yaşam boyu öğrenme programları*. 1. İnşaat Mühendisleri sempozyumu, 6-7 Kasım 2009, Antalya.
- Hayatboyu Öğrenme Programı. *Hayatboyu Öğrenme Programı Nedir?*, Erişim Tarihi 09.10.2013 <http://www.ua.gov.tr/programar/hayatboyu-ogrenme-programu>
- KÖK, Serdar (2013). *Türkiye'de Havacılığın Gelişmesi İçin Neler Yapılabilir?*, Erişim Tarihi 05.10.2013 <http://www.burakveelif.com/havacilik/yazilar/614-turkiyede-havaciligin-gelismesi-icin-neler-yapilabilir.html>
- MURPHY, T. F. Mark (1999). *Power and knowledge in education: A critical exploration of lifelong learning*. Yayımlanmamış Doktora Tezi, DeKalb: Northern Illinois Üniversitesi.
- POLAT, Coşkun (2006). "Bilgi çağında üniversite eğitimi için bir açılım: Bilgi okuryazarlığı eğitimi". *A.Ü. Türkiyat Araştırmaları Enstitüsü Dergisi*, S. 12 (30), ss. 249-266.
- SORAN, Haluk, AKKOYUNLU, Buket ve KAVAK, Yüksel (2006). "Yaşam boyu öğrenme becerileri ve eğitimcilerin eğitimi programı : Hacettepe Üniversitesi örneği". *Hacettepe Üniversitesi Eğitim Fakültesi Dergisi*, S. 30, ss. 201-210.
- YURDABAKAN, İrfan (2002). "Küreselleşme konusundaki yaklaşımlar ve eğitim". *Eğitim Araştırmaları*, S. 6, ss. 61-64.